

Barnkonsekvensanalys gällande tillgång till elevhälsa och studie- och yrkesvägledning, 2016-08-26

Inledning

Nova Academy har idag 180 elever. Eftersom alla har rast och lunch samtidigt parallellt med att både psykisk och fysisk ohälsa hos unga stiger har dessa faktorer satt oväntat stor press på vår elevhälsa. Kurator och skolsköterska samt studie- och yrkesvägledning, tre viktiga och lagstyrda funktioner delar idag endast ett samtalsrum. Samtalsrummet har efter flera insatser från fastighetsförvaltningen inte gått att få ändamålsenligt enligt kraven på sekretess, då obehöriga tydligt hör samtalen som pågår utanför rummet. Eleverna på Nova Academy har inte heller tillgång till elevvilorum som de har rätt till enligt arbetsmiljöverket, en miss i utformningen av lokalerna. För att leva upp till skollagens krav och praxis på reell tillgång till dessa funktioner har rektor vid Nova Academy beslutat om en tillfällig lösning för att leva upp till detta. Denna barnkonsekvensanalys avser att analysera denna tillfälliga lösning, men även belysa skolans nya lokalbehov på längre sikt.

Nova Academy har ytterligare lokalbehov för att möta krav i skollag och arbetsmiljölager. Parallellt med att ett förslag för en långsiktig funktionsduglig lösning arbetas fram har vi på tjänstemannanivå hittat en tillfällig lösning på dessa problem, vilket innebär att elevhälsan flyttar från kärnverksamheten i Valfisken till Marint Centrum under läsåret 2016/2017, till kontor på andra våningen. Lokalerna där är inte heller fullt ändamålsenliga men varje funktion/person får åtminstone ett eget kontor så elever kan besöka studievägledning på Valfisken och kurator samt skolsköterska på Marint Centrum samtidigt. Denna lösning bör avsevärt sänka trycket på mötestider och samtalsrum och därför uppfylla tillgångskraven i skollagen. Lösningen har dock andra nackdelar för verksamheten. Denna barnkonsekvensanalys avser utreda konsekvenserna av denna tillfälliga lösning.

Lagstiftning och artiklar i barnkonventionen

Enligt 1:10 skollagen ska, i all utbildning och annan verksamhet enligt denna lag som rör barn, barnets bästa vara utgångspunkt. Barnets inställning ska klarläggas så långt det är möjligt. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Enligt 2:25 skollagen ansvarar huvudman för att elever har tillgång till förebyggande och hälsofrämjande elevhälsa

Enligt 2:29 skollagen ansvarar huvudman för att elever har tillgång till behörig studie- och yrkesvägledning.

Enligt 4:7 Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Enligt 5:3 Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Enligt grundprinciperna i barnkonventionen enligt

artikel 2, har barnen rätt till alla rättigheter och därmed lika tillgång till utbildning enligt artikel 28.

artikel 3, ska barnets bästa komma i främsta rummet.

artikel 6, har barnet rätt till utveckling.

artikel 12, har barnet rätt att uttrycka sig i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Följande lagstiftning styr utformandet och genomförandet av skolsköterskans verksamhet

Hälso- och sjukvårdslagen (SFS, 1982:763) anger att där det bedrivs hälso- och sjukvård skall finnas de lokaler som behövs för att en god vård skall kunna ges (SFS, 2009:400; SOSFS 2007:19 med ändringsföreskrifter).

Skollagen (SFS 2010:800) reglerar enklare sjukvård.

Offentlighets- och sekretesslagen 25kap 1§

Arbetsmiljöverket (2002) anger att det skall finnas vilrum i tyst och lugn omgivning och i anslutning till EMI:s lokaler.

SOSFS 2015:10 basal hygien inom vård och omsorg

SOSFS 2005:26 med ändringsföreskrifter anger rutiner för den personal som hanterar smittförande avfall.

Andreas Liljeglilms, rektor, synpunkter

Nova Academys etablering i Valfisken har varit framgångsrik och en viktig faktor i denna framgång har varit det centrala läget. Vi har dock hela tiden haft lokaler i underkant och har idag 90 % beläggning på alla våra lokaler. Det innebär att alla de möten som tidigare hölls i tomma undervisningssalar idag

inte har någon plats. Samtidigt är trycket på skolans expedition, studie- och yrkesvägledning samt elevhälsa betydligt högre än väntat och tjänsterna har fått utökas i förhållande till tidigare planering. Samtidigt har regelverket för framförallt skolsköterskan stramats upp med ny lagstiftning från den 1 juli 2016. För att skolan ska kunna bedriva en ändamålsenlig verksamhet behövs ytterligare anpassningar i form av fler samtalsrum samt ett vilorum för elever i anslutning till dessa. Den tillfälliga lösning som hjälper oss hantera alla elever som behöver elevhälsan och studie- och yrkesvägledning ger inte fullt ut det eleverna har rätt till, men är betydligt bättre än nuvarande lösning. Under hösten måste vi tillsammans med huvudmannen hitta en permanent och ändamålsenlig lösning om vi ska klara att fortsätta skolans positiva utveckling.

Ungas psykiska ohälsa har trefaldigats de senaste två decennierna och fortsätter öka, framförallt bland unga kvinnor. Eftersom Nova har en klar majoritet unga kvinnor i förhållande till unga män blir effekterna ännu tydligare. Som exempel är 71 % av första årskursens elever flickor. Landets stigande andel unga med övervikt tros enligt forskningen hänga samman med den höga psykiska ohälsan, något som försvårar arbetet med hälsofrämjande insatser för våra elever. Eftersom vi dessutom startar spetsutbildning med riksintag nästa höst bedömer vi inte att trycket på skolsköterska och kurator kommer att minska. Detta eftersom denna typ av utbildningar runt om i landet har sett en ökning av elever med psykisk ohälsa bland de sökande, eftersom det inte alltid är elever som söker *till* en sådan utbildning, utan ibland *ifrån* något annat.

Den tillfälliga lösning på Marint Centrum som denna barnkonsekvens- analys avser utreda ger inte ett funktionsdugligt rum för skolsköterskan. Däremot får eleverna en mycket bättre tillgång att träffa skolsköterskan, kuratorn och studie- och yrkesvägledaren då de nu har vars ett samtalsrum att ta emot elever i. Dock ger skolsköterskans och kuratorns lokalisering i annan lokal än skolans kärnverksamhet en risk att vi i mindre utsträckning kan arbeta förebyggande, något som skollagen kräver av oss, då elever som sällan är i dessa lokaler inte kommer in på de oanmälda men mycket viktiga samtal som tidigare skett på Valfisken. Närheten till övrig personal är också problematisk för samarbeten och insyn, framförallt med mentorerna som i största utsträckning befinner sig på Valfisken.

Synpunkter från kurator Pia Nyman Persson

En betydelsefull förutsättning för tillgång till kurator och sekretess är att kurators lokal är avskilt placerat för att undvika att eleverna upplever det besvärande och därmed negativt att kontakta kurator. I nuläget kan eleverna vänta i närheten av expeditionen och kurators rum och det är då oklart om eleven ska besöka kurator eller expeditionen. Det kan även av omgivningen uppfattas som att eleven sitter och väntar på kompisar eller nästa lektion. Detta med anledning av att eleverna dagligen sitter i möblemanget och

pratar/arbetar. Den tillfälliga lösningen med att kurator har sin lokal på Marint Centrum har fördelar men även nackdelar. Positivt är den ökade tillgängligheten till kuratorn med anledning av att kurator inte delar rum med skolsköterska och studie- och yrkesvägledare. Kuratorn har en ökad flexibilitet att träffa elever, föräldrar och skolpersonal på olika tider. I dagsläget är kurators tider på skolan starkt styrda med anledning av att lokalen delas med skolsköterska och studie- och yrkesvägledare.

Nackdelen med kurators lokal på Marint Centrum är det fysiska avståndet till skolans rektor, expedition, studie- och yrkesvägledare och personal-/arbetsrum i Valfiskens lokaler. Kuratorns möjligheter till informella möten med övrig skolpersonal minskar. De naturliga kontaktytorna med eleverna och övrig skolpersonal försvinner också, dvs att eleven/eleverna pratar några ord med kuratorn i samband med att eleven ställer en fråga till expeditionen. I dagsläget är kurators/skolsköterskans/studie- och yrkesvägledare placerad i lokal jämte rektor och expedition. Elever kan uppleva det stigmatiserande att kontakta kuratorn. En annan nackdel är att eleven på Marint Centrum behöver ringa på klockan i trapphuset. Därefter behöver eleven vänta på att kuratorn öppnar dörren till en korridor och därefter gå till kurators rum. Detta kan i värsta fall leda till att elever undviker att kontakta kuratorn. Nova Academys möjligheter att arbeta hälsofrämjande och förebyggande minskar drastiskt med nuvarande men även den planerade placeringen i Marint centrum.

Synpunkter från skolsköterska Bitte Johnsson

Anmodad lokal på Marint Centrum saknar den inredning som krävs för att bedriva skolhälsovård enligt fastställda krav från Socialstyrelsen. Det som saknas är vask/vatten för möjlighet att tvätta händerna (vilket måste göras vid varje moment då elev har undersökts) samt rengöra instrument. För att komma till närmsta ställe (en toalett i angränsande korridor) där det är möjligt att tvätta sig, måste två dörrar öppnas och stängas (med smutsiga händer). Om det är upptaget på toaletten finns då ingenstans att tvätta sig. Lokalerna är också otillgängliga (geografiskt) för eleverna. Många av de elever som utnyttjar elevhälsan (mest) befinner sig på Valfisken. Tillgängligheten är mycket viktig för skolsköterskan, då många kontakter bygger på att det är lätta att "titta in" vid behov. Vidare måste eleverna ringa på en klocka ute i trapphuset (eftersom dörren är låst) för att sedan bli insläppta i korridoren som sedan angränsar till mottagningen, detta medför ytterligare exponering av eleven för omgivningen. Vidare finns inget fönster utåt (utomhus) i rummet. Det ända fönster som finns är mot korridoren utanför, som visserligen har dagsljus, men nämnda fönster måste till största del täckas på grund av sekretesskäl, vilket gör att minimalt med dagsljus kommer in.

Synpunkter från Lisbeth Andersson , MLA (Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska)

Lokalen ska vara utformad så att samtal och undersökningar som förs i lokalen inte kan uppfattas av obehöriga. Samtal ska inte uppfattas utanför rummet och det ska vara ljudisolerat så att hörselkontroller går att genomföra. Lokalen bör vara så stor att den rymmer den utrustning som krävs. Fri golvyta för funktions- och motorikkontroller. Avstånd mellan syntavla och elev ska vara tre meter. Av hygiensskäl ska lokalen vara utrustad med rinnande vatten och diskbänk. Handtvätt och handdesinfektion måste ske före och efter varje vårdmoment. Instrument som används ska rengöras och desinfekteras. Fast utrustning som krävs är låsbara skåp för läkemedel och sekretesskyddade handlingar, kylskåp för vacciner samt undersökningsbrets. Konsekvenserna då lokalen inte uppfyller ovanstående krav blir att skolsköterska/skolläkare inte kan utföra de arbetsuppgifter som enligt skollagen ingår i elevhälsan. Vid uteblivna eller försenade hälsobesök och uppföljningar finns risken att behandlingskrävande åkommor missas. Risk finns att elever med funktionsnedsättningar inte upptäcks och kan få det stöd de har rätt till. Vaccinationer försenas med risk för att det rekommenderade intervallet mellan vaccinationerna inte kan följas. Syftet med den allmänna vaccinationen är att förhindra smittsamma sjukdomar som kan ge allvarliga skador och förebygga spridning av smitta.

Synpunkter från åtta elever av skolans elever

Eleverna anser att det är allt för långt att gå från Valfisken till Marint Centrum om man skadar sig. Det är även svårt att veta när de är där eftersom man måste gå dit och se efter, även om man vet när de arbetar är de inte alltid på sina rum. Det gör det opraktiskt och man blir för lat för att gå dit. Eleverna uttrycker det också jobbigt och utsatt att behöva stå i trapphuset och inte veta om någon kommer att komma. Det är extra jobbigt eftersom man i det trapphuset inte kan ha ett annat ärende som anledning att stå där, utan alla kommer att fatta att man ska till kuratorn eller skolsköterskan. En elev uttrycker det speciellt jobbigt då hen ofta besöker kurator för stöttande samtal för att klara skoldagen, men eftersom hen nästan alltid har undervisning i Valfisken känns lösningen mycket jobbig. En elev uttrycker starkt att man inte kommer att gå ifrån en lektion eftersom det är långt att gå och man inte vet om de är där. Det gör att man kommer att välja bort besök trots att man kanske hade behövt det. Att bara titta in om kommer inte att hända mer. Några elever tycker att det mesta av den fysiska undervisningen sker i danssalen på Valfisken, och då är det inte bra att skolsköterskan är på Marint Centrum om man exempelvis stukar en fot eller slår sig. Eleverna är positiva till att de får vars ett rum, det har varit svårt att få tider. Framförallt eftersom alla elever vill ha tider på lunchen och vid 15:00. Eleverna är också positiva till att andra inte längre kan höra vad man säger utanför rummet eller in i expeditionen, så som det varit hela förra läsåret.

Analys

Eleverna har framfört kritik mot att man känner sig exponerad och utsatt när man måste så vid en trafikerad korridor eller ett trapphus och vänta på sin tid hos skolsköterska och kurator. Detta gäller såväl förra läsårets lösning som den lösning som denna barnkonsekvensanalys ämnar utreda. Enligt skollagen 4:7 och 5:3 är det huvudmannens ansvar att se till att verksamheten följer de riktlinjer och den lagstiftning som finns för verksamheten, samt arbeta för att eleverna ska uppleva trygghet i verksamheten. Huvudmannen ansvarar även för att eleverna erbjuds reell tillgång till såväl elevhälsovård genom kurator och skolsystemer som studie- och yrkesvägledning. Även barn och utbildningsförvaltningens arbetsmiljöplan understryker att barn och utbildningsförvaltningens mål med arbetsmiljöarbetet är att alla kommunens barn och ungdomar ska ha förutsättningar för en trygg och säker utvecklingsmiljö som främjar hälsa och lärande.

Både elever och personal framför kritik mot avståndet mellan skolans huvudverksamhet och placeringen av kurator och skolsköterska. Möjligheten till de viktiga informella mötena uteblir och enligt eleverna finns en risk att man även hoppar över besök som man faktiskt behöver. Både elever och personal framför dock fördelarna med denna lösning, en fördel som uteslutande rör personalens nya möjlighet att alla tre kunna ha möten och samtal samtidigt och oberoende av varandra. Detta ger flexibilitet och bättre effektivitet i deras tjänster.

Bedömning och förslag

Vår tillfälliga lösning på Marint Centrum är som denna analys resulterat i, en delvis undermålig lösning för skolans elevhälsoarbete även om den är bättre än förra läsårets lösning och nu lever upp till kraven i skollagen. Eftersom vi sannolikt bara kan hyra på Marint Centrum till juni 2017 måste kommunen skyndsamt hitta en långsiktig ändamålsenlig lösning.

Konsekvensutvärdering

Inom sex månader ska en utvärdering av denna barnkonsekvensanalys genomföras.

Andreas Liljeglimt
Rektor för Nova Academy
Barn- och utbildningsförvaltningen